

Verbascum nigrum

Nomenclatuur/etymologie

De wetenschappelijke geslachtsnaam *Verbascum* is een verbastering van het Latijnse woord *barbascum*, wat 'gebaard' betekent. Dit verwijst naar de wolachtige, viltige beharing die veel toortssoorten, inclusief de stengels en bladeren van de *Verbascum*-soorten, kenmerkt, evenals de behaarde meeldraden. De soortsaanduiding *nigrum* is Latijn voor 'zwart'. Hoewel de bloemen geel zijn, wordt deze naam vaak verklaard door de donkere, purperzwarte tot violette haren op de meeldraden, die contrasteren met het geel. Een andere verklaring is dat de naam verwijst naar de donkere kleur van de wortel of het blad dat donkerder wordt wanneer het wordt gedroogd. De Nederlandse naam is Zwarte toorts of Zwarte koningskaars.

Taxonomie

- *Rijk*: Plantae
- *Orde*: Lamiales
- *Familie*: Scrophulariaceae
- *Geslacht*: *Verbascum*
- *Soort*: *Verbascum nigrum*

Foto: Peter Hellings

Synoniemen

De naam *Verbascum nigrum* L. is de geaccepteerde wetenschappelijke naam voor de soort. Enkele homotypische synoniemen die in de loop der tijd zijn gebruikt, zijn onder andere *Lychnitis nigra* (L.) Fourr. en *Thapsus nigrum* (L.) Raf. Heterotypische synoniemen, vaak gerelateerd aan ondersoorten of variëteiten die nu onder de hoofdsoort zijn geclassificeerd, omvatten namen als *Verbascum alopecurus* Thuill., *Verbascum chaixii* var. *urticifolium* (Lam.) Rouy, *Verbascum dentatum* Lapeyr., en *Verbascum gallicum* Willd. De soort heeft ook de geaccepteerde ondersoorten *Verbascum nigrum* subsp. *abietinum* (Borbás) I.K.Ferguson en *Verbascum nigrum* subsp. *nigrum*.

Variëteiten en cultivars

Verbascum nigrum is een van de meer betrouwbare en langlevende vaste planten binnen het geslacht *Verbascum* en wordt daarom relatief veel gebruikt in de tuinbouw. In vergelijking met andere *Verbascum*-soorten zijn er echter minder officieel geregistreerde cultivars van *V. nigrum* zelf. De wilde soort wordt vaak verkocht als 'Dark Mullein' of 'Black Mullein' zaad. Een bekende gecultiveerde vorm is *Verbascum nigrum* 'Album', die verschilt door zijn zuiver witte bloemen met het kenmerkende paarse of violette centrum (de meeldraden). Andere cultivars zijn soms hybriden waarbij *V. nigrum* een ouder is, zoals sommige van de populaire, langbloeiende *Verbascum* × *hybride* series, maar deze worden niet direct onder *V. nigrum* geclassificeerd.

Familie

Verbascum nigrum behoort tot de familie Scrophulariaceae, oftewel de helmkruidfamilie. Deze familie omvat een diversiteit aan kruidachtige en houtachtige planten.

Hoogte

De Zwarte toorts is een statige plant, waarbij de bloeistengels een hoogte van ongeveer 90 tot 125 centimeter kunnen bereiken, afhankelijk van de groeiomstandigheden. De basale rozet met bladeren blijft relatief laag bij de grond.

Bloemkleur

De bloemen van de soort zijn helder tot goudgeel, met een opvallend en contrasterend donker centrum. Dit donkere centrum wordt gevormd door de harige meeldraden die dicht bezet zijn met paarse, violette of purperzwarte haren. De bloemen verschijnen in dichte, rechtopstaande trossen langs de stengel.

Bladkleur

De bladeren vormen een basale rozet en zijn middengroen tot grijsgroen van kleur. De rozetbladeren zijn grof getand of gekarteld, ovaal tot lancetvormig en licht behaard, maar minder viltig dan bij sommige andere toortssoorten, zoals *V. thapsus*. De stengelbladeren zijn kleiner, minder getand en vaak licht hartvormig aan de basis.

Bloeiperiode

De bloeiperiode is lang en begint meestal vroeg in de zomer, van juni, en duurt vaak voort tot in september, soms zelfs tot in oktober, vooral als de plant wordt teruggesnoeid om herbloei te stimuleren.

Standplaats

Deze soort gedijt het beste op een zonnige standplaats. De ideale grond is goed doorlatend, wat essentieel is. De plant is tolerant voor verschillende bodemsoorten, zoals lichte klei, zandgrond en kalkrijke bodems, maar geeft de voorkeur aan droge tot normale, matig voedselrijke omstandigheden. Schaduw en natte, zware grond worden slecht verdragen.

Herkomst

Verbascum nigrum is van nature wijdverbreid in Europa en strekt zich uit tot Centraal-Siberië. Het is een inheemse soort in grote delen van Europa, waar het te vinden is langs wegbermen, op droge, stenige hellingen en in open bosgebieden.

Soort gewas

Het is een overblijvende, kortlevende vaste plant (*perennial*), die zich echter in de praktijk vaak als tweejarige gedraagt, wat betekent dat zij in het eerste jaar een bladrozet vormt en in het tweede jaar bloeit en zaad zet. De plant zaait zichzelf gemakkelijk uit, waardoor zij in de tuin in stand blijft.

Vermeerderingswijze

De Zwarte toorts kan gemakkelijk worden vermeerderd door zaad. Zaden kunnen in het late voorjaar tot de vroege zomer worden gezaaid in de volle grond of in potten. De zaailingen moeten worden overgeplant als ze groot genoeg zijn. Een andere methode is het nemen van wortelstekken in de winter, vooral voor de minder voorkomende cultivars om de specifieke kenmerken te behouden.

Klimaatzone

De plant is zeer winterhard. Ze is geschikt voor USDA klimaatzones 4 tot 8 of 9, wat betekent dat ze temperaturen tot ongeveer -34 °C kan verdragen, mits de grond goed is gedraineerd om wortelrot in de winter te voorkomen.

Insecten

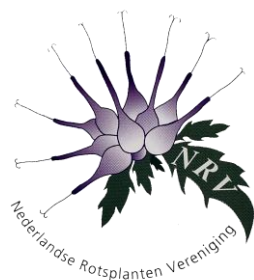
Verbascum nigrum is een uitstekende, insectvriendelijke plant. De bloemen zijn rijk aan nectar en stuifmeel en trekken een breed scala aan bestuivende insecten aan, waaronder honingbijen, wilde bijen (zoals hommels), en vlinders. Het is ook een waardplant voor de larven van verschillende motten, zoals de toortsmot (*Cucullia verbasci*).

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:770013-1>

<https://www.verspreidingsatlas.nl/1340>

<https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Verbascum%20nigrum>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Verbascum</i> (gebaard, vanwege beharing); <i>nigrum</i> (zwart, vanwege de donkere meeldraden of wortel).
Taxonomie	Rijk: Plantae, Orde: Lamiales, Familie: Scrophulariaceae, Geslacht: <i>Verbascum</i> , Soort: <i>Verbascum nigrum</i> .
Synoniemen	<i>Lychnitis nigra</i> (L.) Fourr., <i>Thapsus nigrum</i> (L.) Raf., <i>Verbascum alopecurus</i> Thuill., <i>Verbascum dentatum</i> Lapeyr., <i>Verbascum nigrum</i> subsp. <i>abietinum</i> (Borbás) I.K.Ferguson (ondersoort), <i>Verbascum nigrum</i> subsp. <i>nigrum</i> (ondersoort).
Variëteiten en cultivars	<i>Verbascum nigrum</i> 'Album' (witte bloemen met paars centrum), de wilde soort wordt ook verkocht als zaad. Weinig cultivars direct onder de soort geregistreerd.
Familie	Scrophulariaceae (helmkruidfamilie)
Hoogte	90 tot 125 centimeter
Bloemkleur	Helder- tot goudgeel met een opvallend donker centrum door paarse/purperzwarte behaarde meeldraden.
Bladkleur	Middengroen tot grijsgroen, licht behaard, grof getand of gekarteld.
Bloeiperiode	Juni tot september (soms oktober)
Standplaats	Volle zon, goed doorlatende, droge tot normale, kalkrijke of zandige bodem.
Herkomst	Europa tot Centraal-Siberië.
Soort gewas	Kortlevende vaste plant of tweejarig, zaait zichzelf gemakkelijk uit.
Vermeerderingswijze	Zaad (voorjaar/vroege zomer) of wortelstekken (winter).
Klimaatzone	USDA zones 4 tot 8 of 9.
Insecten	Trekt veel bestuivers aan (bijen, hommels, vlinders); waardplant voor toortsmot (<i>Cucullia verbasci</i>).